

Malina se div nezalki zívství. Zatracený Cikán. Všechno mu projde! Objednal další láhev. Zapít to! Hospodou táhla šedomodrá mračna. Sklenice uhnuly od rukou, jen se po nich některá vztáhla. Cigarety hořely až do rtů. Rádio kdo-si uklidil, vrískala jen Hlaváčova harmonika. Sklenka se prudce odrazila od zdi, zanechala po sobě mokrou stopu.

„Ale co,“ chlácholil Pafo hostinskou, „zaplatím ji. Neboj se, Božka, všechno zaplatím. Copak se známe den? Vážanský mi může vlézt na hřbet. Vypadnu, když mě naštvě. A věř, sám bych dokázal zorat celý okres, meze pryč, to by byl rozběh! A potom druhý... A potom...“

„Jdi do háje!“ – Hlaváč strčil do Pafo, sotva se oba udrželi na nohou. Chlapci se shlukli do kruhu, Jiřinu vzali mezi sebe: „Ej, dívče zaplakalo, ej, že se nevydalo. A šuhaj zaplakal, že dívčátko nevezal...“

Děvče se vytrhlo z Pafova objetí: „Musím domů!“

Ze všech sil stiskl malou, pevnou ruku. „Tak jdu s tebou!“ – „Kampak,“ Malina mu zahradil cestu. „S tebou se budu bavit!“ – „A budeš!“ Rychlým pohybem Pafo shodil sváteční sako. V příštích několika vteřinách už klečel Malinovi na prsou. Jiřina se ztratila jako pára, chlapci vtrhli mezi ně.

A tu na prahu – brigádýr Mutina. Hned věděl, kolik uhořelo.

„Pafo!“

Děda Lehečka v roli samaritánky se zbytek noci zapotil. Namácel obklady, běžel pro sodovku, vařil turka. Na úsvitě stál s Pafo deku. „Marš dělat!“

II.

Těžko tehdy brigádýr sháněl mužstvo. Kouřil, klel jako pohan. Družstevníci zlostně vytáčeli linku jedlovanského střediska. Šimková z Lhoty soplí: „Kde je náš Cikán?“

Dřív jsme si podle něho mohli řídit hodinky. To jste apotolové?!”

Volají z Vysokého, z Řásenné, z Milčic. Vrhají se na středisko jako vosy. Hlaváč sedí na dvoře, skleněný pohled upírá před sebe, Malina, předseda organizace ČSM, poslal za sebe s omluvou matku. Nejistým krokem přivrávorál Deryk.

Ale Pafo pobledl v snědé tváři, jen nepatrně opožděn, jistou rukou vede stroj, bílá rozhaletka svítí.

Večer svolali na středisku schůzi. Na programu byla včerejší pitka zakončená rvačkou. Hlavní viník – Pafo. Padalo to na něj jako kameny: pletky z děvčaty, sobectví, slávyctví, ješitnost, domýšlivost. Vytáhli a oprášili kdekjaký starý hřích.

„Propustit, jiné východisko nevidím,“ stojí na svém Vážanský. „Kazí pověst střediska. Řádní, jak na Divokém západě!“

Mutina se k všeobecnému překvapení postavil za Pafo: „Propustit! To je snadné. Aby ho vyhráli druzí, ne? Komu tím prospějeme, jemu? Kdo je viněn, že se nám chlapci vymkli z rukou? S propuštěním nesouhlasím! Musíme mít trpělivost!“

„Ale, Mirku, to už je trochu moc!“ Vážanský v hraném údivu spráskl ruce. „Já mám na mysli zájmy střediska, jsem komunista!“

Brigádýrův hlas je suchý, sotva slyšitelný: „A co myslíš, je v zájmu komunistů rubat hlavy?“

Pafo seděl nasupený, rozježený, očima jako uhlíky blýskl hned sem, hned tam. Po brigádýrových slovech hluboko sklonil kudrnatou hlavu, jako by ho zajímaly jen špičky bot.

„Co ty k tomu máš?“ Otázka jej vyburcovala z myšlenek.

„Já – co bych měl? Sedíme tu už moc dlouho. A ráno máme v Medlově rozorat meze. Dávám návrh: pojďme spat!“

Těch pár vět, řečených s těžko ovládaným vztekem, obrátilo schůzi vzhůru nohama.

Vážanský mu vmetl do tváře: „To má být sebekritika?“ Pafo ohrnul rty. Pak s rukama v kapsách opustil schůzi.

III.

Noc plynula v sílicích poryvech deště. Brigádýr stále ještě nebyl rozhodnut. Postavil-li se na stranu Vážanského, Pafo vyletí na hodinu. Na středisku bude klid. Pít se přestane, chlapci uvidí, že zatočíme s každým, kdo začne vyvádět něco takového. Bude klid.

Ale...

Jasně obrazy v brigádýrově mysli se nedaly ničím zaplašit. První: Pafo jede ze dvora, stroj se mu blyští zvenku i zevnitř. Druhý: Ostří pluhu hluboko zabírá, ani jednou falešně. Třetí: Před Pafo dlouhé čáry mezi. Jeho traktor s červenými pentlemi na ně najíždí, slévají se hlíny dvou, pěti, patnácti polí. Čtvrtý: Ornice ztuhla mrazem na mlat. Chlapci se vzdávají, píší list na dveře střediskové kanceláře: Orat se nedá! Pafo jej strhuje, furiantsky přibíjí svůj. Orat se dá!

Brigádýr vstal a pootevřel okno novému dni. Potřebuje citlivé ruce, Pafo. Nerozmazlovat, a to jsme dělali. Přitáhnout opratě v pravý čas, a to se budeme musit – na stará kolena – učít...

Zahleděl se do dobré tváře dědy Lehečky: „Kde je Pafo? Ty nevíš, dědo?“

„Čerti vědí. Odjel. Nechal lístek, že se vrátí pro věci.“ Brigádýr vteřinu, dvě zaváhal. Tohle!

Potom řekl zvolna, slovo za slovem: „Že pro věci? Tak to ne! K nám se vrátí, dědo!“

Brigádýr vyšel na dvůr, omyl se pod pumpou a rozvážně vyjel na náves – na Pafovo traktoru.

ILUSTROVAL K. DLABOLA

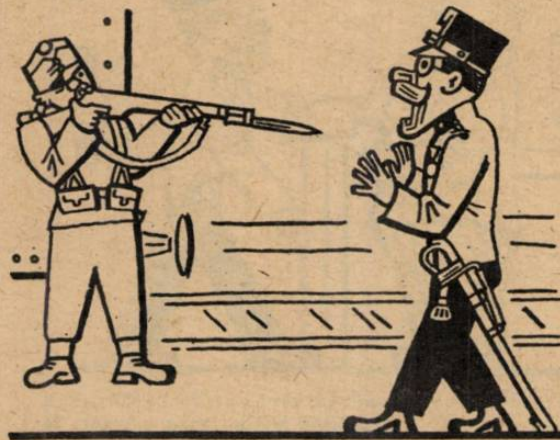
OSUDY DOBRÉHO VOJÁKA ŠVEJKA VE SVĚTOVÉ VÁLCE

19

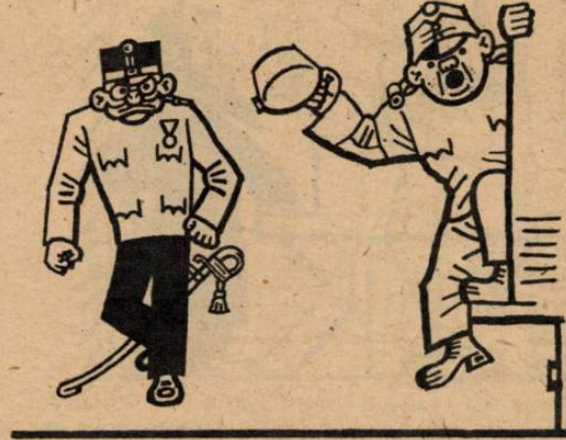
Podle Jaroslava Haška vypravuje a ilustruje Jos. Lada

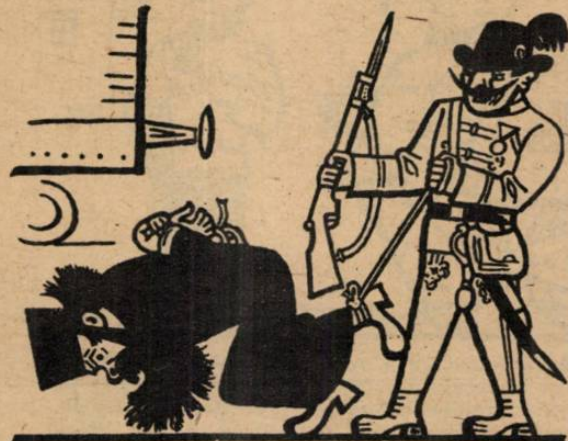
1. „Víte, Švejku,“ řekl nadporučík Lukáš, „vy si svých představených vůbec nevážíte. Voják má o svých představených mluvit jenom dobře.“ – „Poslušně hlásím, pane oberlajttnant, dyť von už je pan obrst Fiedler dávno mrtvej. Von vám byl učiněnej anděl na vojáky, jako svatej Martin. Von se dělil vo svůj voběd z oficírsmináže s nejbližším vojákem, a když už se nám přejedly blbouni, tak nám dal dělat na mináž grenadýrmarš s vepřovým masem...“ Nadporučík Lukáš klepl jemně Švejka přes ucho a řekl přátelským tónem: „Tak jdi už, potvoro, nech už ho být.“

2. Zatím před vagonem, kde byly zavřeny telefonní přístroje, stál post. Ten den byl feldruf: „Kappe“. Post, který si to měl pamatovat, byl nějaký Polák. Hrdě odpověděl poručíku Dubovi, který se ho ptal na heslo dne: „Kaffe“. A když poručík Dub se neustále k němu přibližoval, zvolal hrozivě: „Halt!“, a když poručík Dub udělal ještě dva kroky a stále chtěl na něm feldruf, namířil na něj ručnici a užil podivné směsi polštiny a němčiny, říče: „Benže šajsn, benže šajsn!“ Poručík Dub pochopil a počal couvat, křiče: „Wachkommandant!“

3. Objevil se četař Jelínek, který Poláka zaváděl na stráž, a ptal se ho sám po heslu. Zoufalý Polák od Kolomyje odpovídal křikem, který se rozléhal po celém nádraží: „Kaffe, kaffe!“ Co tam bylo. ešalonů, počali z nich vojáci vyskakovat s esšálkami a byla hrozná panika, která končila tím, že odzbrojeného, poctivého vojáka odvedli do arestantvagonu. Ale poručík Dub měl v podezření Švejka, a byl by dal za to krk, že ho slyšel volat: „S esšálkama ven, s esšálkama ven!“ – Po půlnoci se vlak hnul na Ladovce, Trebišov a Humenné, kde byl oběd.

4. Na peroně, obklíčena uherskými četníky, stála skupina zatčených uherských Rusů. Většinou měli rozbité nosy a boule na hlavách. Kousek dále hrál si jeden maďarský četník s ruským popem. Uvázal mu provaz kolem levé nohy, který držel v ruce a nutil ho kolboun, aby pop tančil čardáš, při čemž trhal provazem, takže pop upadl na nos. Četník se tomu tak upřímně smál, až mu slzy tekly z očí. Konečně tomu učinil přítrž četnický důstojník. O této epizodě rozhovořili se i ve štábním vagonu a celkem možno říci, že většina to odsuzovala.

5. Nadporučík Lukáš vyhledal Švejka. „Poslyšte, Švejku, nevíte o nějaké lahvi koňaku? Mně není nějak dobře.“ – „To všechno, poslušně hlásím, dělá změna podnebí. Nějakaj Kalenda šel jednou ze Strašnic na Vinohrady, a když bral v Korunní třídě hospodu za hospodou, cítil už malátnost. Ale poněvadž se vsadil, že udělá cestu kolem světa, šel dál do „Černého pivovaru“, k „Sv. Tomáši“, potom k „Montágovům“, až se octnul na Loretském náměstí. Ale tam dostal na jednu takovej stesk po domově, že sebou praštil na chodník a křičel: „Já se na cestu kolem světa vykašlu!“

6. „Kehr-auch-maschieren-marsch!“ přerušil ho nadporučík Lukáš. Švejk tedy šel za nádraží a když zahýbal za peron, srazil se opět s poručíkem Dubem. „Co se zde flákáš,“ otázal se Švejka. „Znáš mne?“ – „Poslušně hlásím, že si vás nepřeji poznat z té vaší špatné stránky.“ Poručík Dub ustrnul leknutím, ale Švejk stál klidně a pokračoval: „Poslušně hlásím, že vás chci poznat jen z té dobré stránky, abyste mě nepřinutil až k pláči, jak jste mně poslední říkal.“ Poručík Dub se zmohl jen na výkřik: „Táhni, mizero, my si spolu ještě promluvíme!“